

Lakiosasto

1.12.2003

Työeläkelaitoksille

ELÄKELAUTAKUNNAN NIMEÄ JA RAHOITUSTA EHDOTETAAN MUUTETTAVAKSI

Hallituksen esitys toimeentuloturvan muutoksenhakua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 155/2003 vp)

1 ESITYKSEN KESKEINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eläkelautakunnan nimi muutettaisiin eläkevalituslautakunnaksi.

Esityksessä ehdotetaan myös, että eläkelautakunnan rahoitus irrotettaisiin Eläketurvakeskuksesta ja rahoitus hoidettaisiin eläkelaitoksilta perittävillä maksuilla. Kustannukset jaettaisiin yksityisten alojen eläkelaitosten kesken kalenterivuositain lautakunnassa vireille tulleiden kunkin eläkelaitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Jokainen eläkelaitos suorittaisi kuitenkin kalenterivuositain tietyn vähimmäismaksun. Lautakunnan talousarvion vahvistaisi Vakuutusvalvontavirasto. Muutoksilla on tarkoitus vahvistaa lautakunnan itsenäistä asemaa muutoksenhakuelimenä.

Hallitus esittää lisäksi, että eläkelautakunnan jaostojen päätösvaltaisesta kokoonpanosta säädettäisiin lain tasolla ja että hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:n säännöksestä poiketen valitusasteiden päätökset annettaisiin muutoksenhakijalle tiedoksi postitse eikä saantitodistusta vastaan.

1.1 Voimaantulo

Ehdotetut lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2004.

Esityksessä ehdotetaan, että eläkevalituslautakunta asetettaisiin uudessa kokoonpanossa ensimmäisen kerran vuoden 2007 alusta ja että eläkevalituslautakunnan talousarvio vahvistettaisiin ensimmäisen kerran ehdotettujen lakien mukaisesti vuodelle 2005.

Lakiosasto

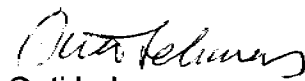
1.12.2003

2

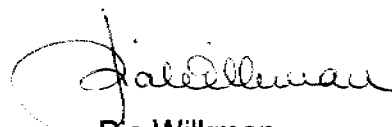
HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys (HE 155/2003 vp) on yleiskirjeen liitteenä. Hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:n asiakaspalvelusta puhelimitse numerosta 020 45005 tai sähköpostitse osoitteesta asiakaspalvelu.publishing@edita.fi. Hallituksen esitys löytyy internetistä eduskunnan sivuilta osoitteesta www.eduskunta.fi.

ELÄKETURVAKESKUS

Outi Lehmus

Pia Wilkman

**Hallituksen esitys Eduskunnalle toimeentuloturvan
muutoksenhakua koskevaksi lainsäädännöksi**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijäin eläkelakia, merimieseläkelakia, tapaturmavakuutuslakia, työttömyysturvalakia ja sairausvakuutuslakia. Muutoksilla jatketaan toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdottamia muutoksia toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön osalta. Esityksen mukaan yksityisten alojen eläkevalituksia käsittelevän eläkelautakunnan rahoitus irrotetaan eläketurvakeskuksesta ja sen toiminta rahoitetaan lain mukaan eläkelaitoksilta perittävillä maksuilla. Samanlainen järjestelmä vahvistettaisiin myös tapaturmalautakunnan osalta. Lautakuntien nimet muutettaisiin ni-

den toimintaa kuvaaviksi valituslautakunniksi. Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus vahvistaa lautakuntien itsenäistä asemaa ja riippumattomuutta toimeentuloturvaa koskevien muutoksenhakuasioiden käsittelemiseksi. Esityksessä ehdotetaan myös urheilijoiden tapaturmaturvaa koskevien valitusasioiden käsittelemisen siirtämistä tapahtuvaksi tapaturmavakuutusjärjestelmässä tarkoitettulla tavalla. Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräitä teknisiä muutoksia päätösten tiedoksiantoon. Ehdotetut muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun Eduskunta on ne hyväksynyt.

YLEISPERUSTELUT

1. Uudistuksen taustaa

Sosiaalivakuutuksessa kysymys muutoksenhaun järjestämisestä on ollut useita vuosia vireillä. Sosiaalivakuutusta koskevissa järjestelmissä otettiin vuoden 1995 alusta käyttöön itseoikaisumenettely tapauksissa, joissa valitusvaiheessa huomataan uuden selvityksen perusteella päätöksen olevan virheellinen. Tällöin eläkelaitos, vakuutuslaitos tai muu toimeenpano-organisaatio voi suoraan oikasta päätöksensä hakijan vaatimusten mukaisesti, mikä nopeuttaa oikean päätöksen saamista. Huhtikuun 1999 alusta lähtien vakuutus oikeudessa ja sen alaisissa muutoksenhakulautakunnissa on sovellettu hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen ole toisin säädetty. Lainmuutoksen tarkoituksena oli parantaa asianosaisen oikeusturvaa. Tämän mukaisesti muutoksenhakuasian selvittämisessä noudatetaan niin sanottua virallis-periaatetta, minkä lisäksi lautakunnissa voidaan hallintolainkäyttölain 37 §:n mukaisesti tarvittaessa toimittaa asian selvittämiseksi suullinen käsittely. Vakuutus oikeudessa on hallintolainkäyttölain 38 §:n mukaisesti järjestettävä suullinen käsittely, jos yksityinen asianosainen sitä pyytää. Hallintolainkäyttölain säännökset valituksen tekemisestä, asianosaisen kuulemisesta ja päätöksen perustelemisesta ovat myös osaltaan täsmentäneet valitusasioiden käsittelyssä noudatettavia menettelytapoja muutoksenhakulautakunnissa. Lainmuutoksen eräänä keskeisenä tavoitteena oli sitä koskevan hallituksen esityksen (HE 83/1998 vp) perustelujen mukaan yhtenäistää valituksen käsittelyssä noudatettavaa menettelyä erilaisissa sosiaalivakuutusasioissa. Tavoitteena oli myös, ettei sosiaalivakuutusasioiden ja muiden hallintolainkäyttöasioiden käsittelyssä noudatettavan menettelyn välillä olisi perusteettomia eroavuuksia.

Viimeksi toimeentuloturvan muutoksenhaun uudistustarpeita on käsitelty toimeentuloturvan muutoksenhakukomiteassa. Komitean tehtävänä oli laatia ehdotus toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakujärjestelmän

uudistamisesta. Komitea sai työnsä päätökseen 31 päivänä lokakuuta 2001 (Toimeentuloturvan muutoksenhaku. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietintö KM 2001:9). Komitea selvitti muutoksenhakujärjestelmän uudistamistarpeita kokonaisuutena, johon kuuluvat toimeentuloturvan muutoksenhaun eri vaiheet.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean toimeksiannossa todettiin, että toimeentulurva-asioita koskevien valitusten määrän vuoksi ja erityisen asiantuntemuksen turvaamiseksi lautakuntajärjestelmä on tarkoituksenmukaista säilyttää. Komitea ehdotti, että muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena toimivat edelleen lautakuntatyypiset muutoksenhakuelimet. Lisäksi komitea selvitti muutoksenhakumenettelyä eri lautakunnissa ja mahdollisuuksia lautakuntajärjestelmän ja niissä noudatettavan menettelyn selkeyttämiseen ja yhdenmukaistamiseen. Komitea laati ehdotuksen muutoksenhakulautakuntien kehittämislinjoiksi.

Sosiaalivakuutusasioiden muutoksenhakujärjestelmä koostuu pääsääntöisesti ensimmäisenä valitusasteena toimivasta lautakunnasta ja ylimpänä muutoksenhakuasteena toimivasta vakuutus oikeudesta. Valituksia käsitellään vuosittain noin 40 000 kappaletta. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotusten mukaisesti sosiaaliturvan muutoksenhakujärjestelmää on pyritty yhtenäistämään siten, että valtioneuvosto asettaisi kaikki muutoksenhakulautakunnat viideksi vuodeksi kerrallaan ja että muutoksenhakulautakunnilla olisi päätoiminen puheenjohtaja. Tapaturmalautakunnan, eläkelautakunnan ja valtion eläkelautakunnan osalta säännöksiä on jo muutettu siten, että lautakuntien toimikausi on yhdenmukainen viiden vuoden kausi. Sen sijaan tarkastuslautakunta asetetaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan ja työtömyysturvalautakunnan toimikausi on kolme vuotta. Valtioneuvosto asettaa kaikki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnat lukuun ottamatta kuntien eläkelautakuntaa, jonka asettaa sisäasiainministeriö neljäksi

vuodeksi kerrallaan. Eduskunta on syksyllä 2003 hyväksynyt hallituksen esityksen laiksi kunnallisen eläkelain muuttamisesta (HE 42/2003 vp.), jonka mukaan jatkossa myös kuntien eläkelautakunnan nimittää valtioneuvosto sisäasiainministeriön esityksestä ja lautakunnan toimikausi on viisi vuotta.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) on tehnyt 10 päivänä maaliskuuta 2003 esityksen valtioneuvostolle hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. KHO:n ehdotuksessa on todettu, että kun sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnissa käsitellään suuria määriä asioita, lautakuntatyyppejä valituselimiä tarvitaan edelleen. Ehdotuksessa ei esitetty muutoksia sosiaaliturvan muutoksenhakuun.

Nyt annettavalla hallituksen esityksellä jatketaan vuoden 2003 alusta aloitettua muutoksenhakujärjestelmän selkeyttämistä. Eduskunnalle 3 päivänä lokakuuta 2003 annettu VILMA-uudistus selkeyttää työeläkejärjestelmän muutoksenhakumenettelyä, koska hakija tulee yleensä saamaan vain yhden eläkepäätöksen ja on muutosta hakiessaan velvollinen tekemään vain yhden valituksen. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotusten mukaan Vilman voimaan tullua työeläkejärjestelmien muutoksenhaun yhtenäistämistä tulee selvittää. Samassa yhteydessä tulee harkittavaksi valituslautakuntien päätoimisten puheenjohtajien nimittäminen toistaiseksi. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotusten mukaisesti hallituksen tarkoituksena on myöhemmin annettavalla esityksellä siirtää sosiaalivakuutuslautakuntien nyt käsittelemät asiat käsiteltäväksi tarkastuslautakunnassa ja lakkauttaa Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimivat sosiaalivakuutuslautakunnat vuoden 2007 alusta. Komitean tavoitteiden mukaisesti tulevaisuudessa kaikissa toimeentuloturva-asioissa olisi ensimmäisenä muutoksenhakuasteena valituslautakunta ja ylimpänä muutoksenhakuasteena toimisi eräin poikkeuksin vakuutus-oikeus.

Esityksessä on otettu huomioon aiheeseen liittyvät Eduskunnan oikeusasiamiehen räkaisut ja kannanotot sekä oikeusministeriön selvityksessä 2003:21 (Oikeusturvan toteutuminen työkyvyttömyyseläkettä ja tapaturmavakuutusta koskevien valitusten käsitte-

lyssä vakuutus-oikeudessa. OM lausuntoja ja selvityksiä 2003:21) esitetyt näkökohdat siinä laajuudessa, kuin ne ovat sovellettavissa toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmän lautakuntiin. Lautakunnissa noudatetaan virallisperiaatetta, joka tarkoittaa sitä, että valitusasteissa otetaan huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat, vaikka muutoksenhakija ei ole itse osannut vedota niihin. Sosiaalivakuutusasioiden muutoksenhaussa ei ole kaksi asianosaissuhdetta eikä muutoksenhakijan oikeusturva voi olla riippuvainen siitä, tuntee hän sovellettavat säännökset tai miten hän osaa ajaa asiaansa.

Muutoksenhakulautakunnat ovat tehosteet toimintaansa ja kartoittavat parhaillaan toimintatapojaan toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietinnön ja uuden hallintolain (434/2003) perusteella. Yksityisten alojen eläkejärjestelmän uudistuksen (634/2003) edellyttämät muutostyöt valtion ja kuntien eläkejärjestelmissä ovat vielä tekeillä. Lisäksi muutoksenhakujärjestelmään vaikuttaa vuonna 2004 voimaan tuleva viimeisen laitoksen periaate (VILMA). Näistä syistä muihin muutoksenhakujärjestelmän uudistuksiin tarvitaan vielä valmisteluaikaa.

2. Nykytila

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmässä vakuutuslaitosten antamien päätösten muutoksenhakua varten toimii työntekijäin eläkelain (395/1961; jäljempänä TEL) 20 §:n mukaan ensimmäisen asteen muutoksenhakuelimenä eläkelautakunta. Eläkelautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja jäsenten erottamattomuuteen sovelletaan, mitä tuomareiden erottamattomuudesta on Suomen perustuslain (731/1999; perustuslaki) 103 §:ssä säädetty. Lautakunnan päätökset pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimaiset tuomiot.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotusten perusteella eläkelautakunnan hallinnollista asemaa muutettiin itsenäisemmäksi 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaan tulleella TEL:n 20 §:n muutoksella (1319/2002). Eläkelautakunta irrotettiin hallinnollisesti eläketurvakeskuksen yhteydestä, ja eläkelautakunnan jäsenten nimittäminen siirrettiin sosiaali- ja terveysministeriöltä val-

tioneuvostolle. Lautakunnan rahoitus jäi kuitenkin ennalleen. Työntekijäin eläkeasetuksen (183/1962; TEA) 21 §:n mukaan eläkelautakunnan palkkio- ja palkkakustannukset samoin kuin lautakunnan toiminnasta aiheutuvat muut menot suoritetaan eläketurvakeskuksen varoista. Nyt annettavalla hallituksen esityksellä pyritään eläkelautakunnan itsenäisen aseman ja siihen liittyen rahoituksen uudistamiseen tavalla, joka edelleen vahvistaa lautakunnan erillisyyttä eläketurvakeskuksesta.

Tapaturmavakuutusjärjestelmässä ensimmäisen asteen muutoksenhakuelimenä on tapaturmavakuutuslain (608/1948) 53 §:n mukaan tapaturmalautakunta. Myös tapaturmalautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja jäsenten erottamattomuuteen sovelletaan, mitä tuomarin erottamattomuudesta on säädetty. Lautakunnan päätökseen voidaan hakea muutosta vakuutusoikeudelta, joka on toimeentuloturva-asioissa pääsääntöisesti ylin muutoksenhakuaste. Tapaturmalautakunnan toiminta rahoitetaan nykyisin vakuutuslaitoksilta perittävillä maksuilla, ja lautakunnan talousarvion vahvistaa Tapaturmavakuutuslaitosten liitto.

Tapaturmalautakunnan jäsenen toimikausi muutettiin viiden vuoden pituiseksi 1 päivänä tammikuuta 2003 voimaan tulleella tapaturmavakuutuslain 53 §:n muutoksella (1327/2002).

3. Ehdotettavat muutokset

Esityksessä jatketaan toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean (komiteamietintö 2001:9) työtä, jolla vahvistetaan lautakuntien riippumattomuutta itsenäisinä muutoksenhakueliminä. Tämän tavoitteen mukaisesti esityksessä ehdotetaan muutettavaksi näiden lautakuntien nimet siten, että niiden asema riippumattomina muutoksenhakuasteena tulisi nykyistä selvemmin esiin. Eläkelautakunnan uudeksi nimeksi ehdotetaan eläkevalituslautakuntaa ja tapaturmalautakunnan uudeksi nimeksi tapaturmavalituslautakuntaa. Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi eläkelautakunnan ja tapaturmalautakunnan rahoitusta koskevia säännöksiä siten, että lautakuntien taloutta koskevaan päätöksentekoon ei enää osallistuisi asianomaisen vakuutusjär-

jestelmän organisaatioita. Lisäksi ehdotetaan, että eläkelautakunnan ja tapaturmalautakunnan jaostojen päätösvaltaisesta kokoonpanosta säädettäisiin lain tasolla.

Eläkevalituslautakunnan toimintaan tarvittavat varat kerättäisiin ehdotettavan lain mukaan yksityisten alojen eläkelaitoksilta kuten nykyisinkin, mutta kustannukset jaettaisiin yksityisten alojen eläkelaitosten kesken kalenterivuositain lautakunnassa vireille tulleiden kunkin eläkelaitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Jokainen eläkelaitos suorittaisi kuitenkin kalenterivuositain tietyn vähimmäismaksun. Tämän kaltaista lakisääteistä järjestelyä on noudatettu tapaturmavakuutusjärjestelmässä tapaturmalautakunnan rahoituksessa. Rahoitusmalli on osoittautunut käytännössä hyvin toimivaksi.

Muutoksenhakuasteiden taloutta koskevan päätöksenteon tulisi olla erillään niistä organisaatioista eli vakuutus- ja eläkelaitoksista, joiden päätöksistä tehtyjä valituksia muutoksenhakuasteissa käsitellään. Riippumattomuus edellyttää, etteivät myöskään näiden laitosten keskusjärjestöt tai muut yhteiset organisaatiot päättä lautakuntien rahoituksesta.

Työeläkejärjestelmän ja tapaturmavakuutusjärjestelmän taloutta valvoo Vakuutusvalvontavirasto. Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain (78/1999) mukaan Vakuutusvalvontavirasto valvoo ja tarkastaa vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä muita vakuutusalan toimijoita siten kuin siitä erikseen säädetään eli Vakuutusvalvontaviraston toimivallasta ja sen suorittaman valvonnan sisällöstä säädetään asianomaisissa erityislaeissa. Virasto on hallinnollisesti sosiaali- ja terveysministeriön alainen. Päätöksenteossään virasto on kuitenkin itsenäinen ja ministeriöstä riippumaton.

Muutoksenhakulautakuntien taloutta koskevan päätöksenteon kannalta olennaisinta on talousarvion vahvistaminen. Vahvistetun talousarvion perusteella eläke- ja vakuutuslaitoksilta peritään edellä selostetuin tavoin määräytyvät kustannusosuudet. Esityksessä ehdotetaan, että valituslautakuntien talousarvio valmisteltaisiin ja käsiteltäisiin asianomaisen lautakunnan hallintojaostossa, minä jälkeen se toimitettaisiin vahvistettavaksi Vakuutusvalvontavirastoon, joka vahvistaisi myös lautakunnan talousarvion sisältyvät

palkka- ja palkkioperusteet. Työeläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmän taloutta valvovana riippumattomana valtion virastona Vakuutusvalvontavirasto olisi sopiva toimielin myös vahvistamaan muutoksenhakuasteiden talousarviot. Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että Vakuutusvalvontavirasto talousarvioehdotuksia käsitellessään puuttuisi TEL:ssä tai tapaturmavakuutuslaissa säädettyihin menettelyihin tai näiden lakien tavoitteisiin tai rakenteisiin. Vakuutusvalvontaviraston tehtävänä olisi vain näiden lautakuntien talousarvion vahvistaminen, jonka yhteydessä virasto valvoisi, että talousarvio on tehty lain mukaisesti. Lisäksi Vakuutusvalvontaviraston tehtävänä olisi varmistaa, että lautakuntien talousarvioissa esitetyt kustannusten muutokset vastaisivat yleistä kustannustason muutosta. Talousarvioissa esitettyjen muutosten tulisi perustua lautakuntien toiminnan muutoksista johtuviin tarpeisiin.

Tilinpäätöksen eläkevalituslautakunta ja tapaturmavalituslautakunta hyväksyisivät itse. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen lautakunnan hallintojohtajalle tapahtuisi siten, että ulkopuoliset tilintarkastajat antaisivat lautakunnan täysistunnolle tilintarkastuslain (936/1994) 19 §:ssä tarkoitetun tilintarkastuskertomuksen, johon mainitun lainkohdan mukaan sisältyy tilintarkastajien lausunto muun muassa tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta. Tilinpäätös lähetettäisiin tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle.

Ehdotettavalla menettelyllä eläkevalituslautakunnan talous eriytyisi eläketurvakeskuksesta ja tapaturmavalituslautakunnan talous puolestaan Tapaturmavakuutuslaitosten liitosta. Näin lautakunnat saisivat selkeästi erillisen aseman niistä laitoksista, joiden päätöksiä lautakunnat tutkivat. Siten nämä muutokset vahvistaisivat lautakuntien riippumattomuutta itsenäisinä tuomioistuimen tyyppisesti toimivina muutoksenhakueliminä. Vaikka eläkevalituslautakunnan on tarkoituksenmukaista ostaa eräät toimistopalvelut eläketurvakeskuksesta, tarkoituksenmukaista ei olisi, että eläketurvakeskus olisi velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa tuottamastaan puhelinvaihteen hoidosta, kopioinnista, kielenkääntämisestä, vahtimestari- ja lähetti-toiminnasta, postituksesta ja muusta jakelu-

toiminnasta sekä taloushallinnosta. Palvelujen myynti liittyy pakollisen sosiaalivakuutuksen hoitamiseen ja tämänkaltaisen arvonlisäverosta vapaa järjestely on toteutettu tapaturmalautakunnan ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton välisessä toiminnassa.

Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitea ehdotti, että hallintolainkäyttölain 38 §:n mukainen velvollisuus suulliseen käsittelyyn asianosaisen pyynnöstä ulotettaisiin koskemaan kaikkia toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntia. Toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotusten jälkeen Eduskunta on hyväksynyt hyvän hallinnon periaatteita korostavan uuden hallintolain. Hallintolain periaatteet on tarkoitus ulottaa erillisellä lainsäädännöllä koskemaan työeläkejärjestelmää ja tapaturmavakuutusjärjestelmää. Siten yksityisellä sektorillakin jo vakuutuslaitosten käytännössä toteutettaisiin hyvän hallinnon periaatteita, joita ovat esimerkiksi esteettömyys ja asianosaisen kuuleminen.

Toimeentuloturvan muutoksenhakulautakunnissa ratkaistavissa asioissa on kysymys perustuslain 19 §:n 2 momentin tarkoittamasta lakisääteisestä perustoimeentulon turvasta, jolloin muutoksenhakuasteella on hyvin voimakas velvollisuus asian selvittämiseen viran puolesta. Lisäksi lautakunnilta on mahdollisuus järjestää suullinen käsittely hallintolainkäyttölain 37 §:n mukaisesti. Tässä vaiheessa on tarkoituksenmukaista vielä seurata, miten hallintolainkäyttölain 37 §:n soveltaminen lautakuntien käytännössä toteuttaa hyvän hallinnon periaatteita. Hallintolainkäyttölain 38 §:n mukainen menettely olisi tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön vasta sen jälkeen, kun lain 37 §:n tulkintakäytäntö on vakiintunut ja sen toimivuudesta on saatu lisää kokemusta.

Työeläkejärjestelmässä menettelyn oikeudellinen valvonta kuuluu toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean valmistelemien periaatteiden mukaisesti 1 päivänä toukokuuta 2003 voimaan tulleen vakuutusvoikeuslain (132/2003) mukaan KHO:lle. Eläkelaitosten, tapaturmavakuutuslaitosten ja muutoksenhakulautakuntien päätösten lainmukaisuutta ja asiallista oikeellisuutta valvoo ylipäätänsä muutoksenhakuasteena vakuutusvoikeus. Lisäksi työeläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmiä valvovat Eduskunnan oikeusasiamies

ja valtioneuvoston oikeuskansleri.

Hallintolain yhteydessä muutettiin hallintolainkäyttölakia. Hallintolainkäyttölain 55 §:n mukaan valituskelpoiset päätökset annetaan asianosaiselle tiedoksi saantitodistusta vastaan. Tämä olisi toimeentuloturvan muutoksenhaussa raskas menettely päätösten suuren määrän vuoksi. Tästä syystä ehdotetaan, että päätösten tiedoksianto tapahtuisi nykyisen käytännön mukaisesti postitse. Tätä tarkoittavat muutokset tehtäisiin TEL:iin, merimieseläkelakiin (72/1956), tapaturmavakuutuslakiin, työttömyysturvalakiin (1290/2002) ja sairausvakuutuslakiin (364/1963).

Esityksen mukaiset muutokset muuttavat eläkevalituslautakunnan rakennetta siten, että sen tuomioistuintoiminta selkeytyy toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotetulla tavalla. Tämän vuoksi uudessa kokoonpanossa toimivan eläkevalituslautakunnan nimittäminen on tarkoituksenmukaista vuoden 2007 alusta nyt esitettyjen lainmuutosten ollessa voimassa. Tällöin on saatu kokemusta myös vuoden 2004 alusta voimaan tulevasta VILMA-uudistuksesta ja vuoden 2005 alusta voimaan tulevasta yksityisten alojen työeläkeuudistuksesta, jolloin voidaan harkita, onko toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean tavoitteena ollut eläkevalitusta käsittelevien lautakuntien yhdistäminen mahdollista.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että urheilijoiden tapaturmakorvauksia koskevat valitusasiat käsitteleviä tapaturmavalituslautakunta. Tätä tarkoittavat muutokset tehtäisiin urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lakiin (575/2000). Urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukaisiin asioihin sovelletaan vakuutusoppimusta, jollei ensin mainitussa laissa toisin säädetä. Muutoksenhaku tapahtuu siten yleiseen tuomioistuimeen. Urheilijoiden tapaturmatu- rva määräytyy kuitenkin soveltuvin osin tapaturmavakuutuslain 2 luvun säännösten mukaan. Turvan sisällön tulisi vastata yleistä työtapaturmaturvaa siltä osin kuin urheilun erityispiirteiden osalta ei ole nimenomaista poikkeusta säädetty. Siksi on perusteltua, että yhdenmukainen turva voidaan varmistaa myös muutoksenhaun tasolla. Siten tapaturmatu- rvan osalta muutoksenhakueliminä toimisivat tapaturmavalituslautakunta ja vakuu-

tusoikeus sekä lähinnä vahingonkorvausoi- keudellista syy-yhteyttä koskevissa asioissa myös korkein oikeus. Lisäksi urheilijoiden tapaturmaturvaa koskisivat tapaturmavakuu- tuslain päätöksen poistamista, asian uudelle- käsitelyä, virheen korjaamista ja aiheet- tomasti maksetun korvauksen takaisinperin- tää koskevat säännökset. Vakuutuslaitos voi- si pyytää tapaturmatu- rvan sisällöstä myös ta- paturma-asia- in korvauslautakunnan lausun- toa. Menettelyä koskisivat myös hallintolain hyvää hallintoa takaavat säännökset, kuten asianosaisen kuulemisvelvollisuus.

Urheilijoiden eläketu- rvan sisällöstä laissa säädetään vain vanhuuseläkeikä sekä pakol- linen maksu, jolla seuran on järjestettävä tätä koskeva vakuutus- turva. Turvan sisältö on jä- tetty tarkemmin sovittavaksi vakuutus- sopi- muksella. Menettely on tarkoituksenmukai- nen ottaen huomioon eri urheilulajien resurs- sit ja tarpeet. Koska kysymys on tältä osin pitkälti sopimusperusteisesta turvan sisällös- tä, muutoksenhaku tapahtuisi edelleen yleis- seen tuomioistuimeen vakuutus- sopimuksen sisältöä koskevana tulkinta- asiana.

Esityksessä ehdotetaan myös, että tapatur- mavakuutuslain 53 d §:ää muutetaan siten, että päätökseen, jolla vakuutus- oikeus on poistanut päätöksen, ei voitaisi hakea muu- tosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

Eläkelautakunnan ja tapaturmalautakunnan talous on valtion tulo- ja menoarvion ulko- puolella. Esityksestä ei aiheudu valtiolle kus- tannuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveys- ministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhtey- dessä on kuultu vakuutus- oikeutta, eläkelai- takuntaa, kuntien eläkelautakuntaa, tapatur- malautakuntaa, työttömyysturvalautakuntaa, tarkastuslautakuntaa, sosiaali- vakuutuslauta- kuntia, valtion työmarkkinalaitosta, eläketu- vakeskusta, Tapaturmavakuutuslaitosten liit- toa, Vakuutusvalvontavirastoa, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:tä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT ry:tä, AKAVA ry:tä, Toimihenkilökeskusjä- jestö STTK ry:tä, Palvelutyönantajat ry:tä, Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK

ryttä, sisäasiainministeriötä, valtiovarainministeriötä sekä oikeusministeriötä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Työntekijäin eläkelaki

20 §. Pykälässä säädettäisiin yksityisten alojen työeläkejärjestelmän päätösten valituksesta ja valituksiin liittyvistä määräajoista. Ne säilyisivät nykyisellään. Kuitenkin eläkelautakunnan nimi muutettaisiin eläkevalituslautakunnaksi. Nykyinen 21 §:n 1 momentin säännös eläkelaitoksen päätöksestä tehtävän valituksen määräajasta siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna 20 §:n 2 momentiksi. Momentin sisältö vastaisi nykyistä säännöstä. Nykyinen 21 §:n 2 momentin säännös valituksen määräajasta vakuutus oikeuteen valitettaessa siirrettäisiin 20 §:n 3 momentiksi. Nykyinen 21 §:n 4 momentin säännös päätöksen tiedoksisaannin ajankohdasta siirrettäisiin 20 §:n 4 momentiksi. Momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että valitusasteiden päätökset annettaisiin jatkossakin hallintolainkäyttö lain 55 §:n ja hallintolain säännöksistä poiketen muutoksenhakijalle tiedoksi postitse. Menettely on toimeentuloturvassa ja sitä koskevassa muutoksenhaussa vakiintunut ja osoittautunut toimivaksi.

20 a §. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin eläkevalituslautakunnan kokoonpanosta, jäsenten pätevyysvaatimuksista ja nimityksestä sekä eräistä eläkevalituslautakunnan toimintatavoista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläkevalituslautakunnan puheenjohtajan pätevyysvaatimuksista sekä eläkevalituslautakunnan kokoonpanosta. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin eläkevalituslautakunnan jäsenten nimitysmenettelystä ja tuomarin valasta. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muista eläkevalituslautakunnan jäsenistä ja heidän pätevyysvaatimuksistaan. Pätevyysvaatimuksia ovat tehtävään vaadittava koulutus, perehtyneisyys lautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin ja kielitaito. Lautakuntaan on nimitettävä jäseniä siten, että lautakunnassa on riittävä molempien kotimaisten kielten taito. Pykälän 3 momentissa

säädettäisiin nykyiseen tapaan siitä, että eläkevalituslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heidän oikeudestaan pysyvä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Lisäksi pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että eläkevalituslautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena, ja että eläkevalituslautakunta vahvistaa itselleen työjärjestyksen. Nykyinen työntekijäin eläkeasetuksen 20 §:n 5 momentti siirrettäisiin 20 a §:n 4 momentiksi.

20 b §. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin asioiden käsittelystä eläkevalituslautakunnassa ja virka-avun saamisesta. Lautakunnassa sovellettaisiin nykyisten säännösten mukaisesti hallintolainkäyttölakia, jollei erikseen toisin säädetä. Säännös vastaa nykyistä 20 §:n 2 momenttia. Pykälän 2 momentiksi otettaisiin nykyinen 20 §:n 3 momentti lautakunnan oikeudesta saada virka-apua.

20 c §. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin eläkevalituslautakunnan jaostojen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta sekä eläkevalituslautakunnan hallintoasioiden käsittelystä, vahvennetusta jaostosta ja täysistunnosta. Asioita koskevat säännökset sisältyvät vahvennettua jaostoa lukuun ottamatta nykyisin työntekijäin eläkeasetukseen. Koska eläkevalituslautakunnan päätökset tehdään jaostokäsittelyssä, nämä säännökset on siirrettävä lakiin. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että eläkevalituslautakunnan jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisten kannalta arvioituna tasapuolinen. Maininta on toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean ehdotuksen mukainen. Jaoston kokoonpanon tasapuolisuus on asianosaisten kannalta arvioituna keskeinen tekijä, jolla valitusviranomaisen riippumattomuus ja puolueettomuus on turvattu.

Myös eläkevalituslautakunnan hallintoasioiden käsittelystä säädettäisiin lain tasolla. Nykyisen työntekijäin eläkeasetuksen 20 a §:n 1 ja 2 momentti yhdistettäisiin ja siirret-

täisiin sanamuodoltaan tarkistettuina 20 c §:n 4 momentiksi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin eläkevalituslautakunnalle uusi työskentelymahdollisuus. Se olisi vahvennettu jaosto, jonka puheenjohtajana toimisi eläkevalituslautakunnan puheenjohtaja ja jäsenenä varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennetun jaoston avulla tapahtuva menettely on tarpeen, koska hallintojaosto ei muissa kuin hallinnollisissa asioissa tee päätöksiä, vaan antaa jaostoille vain suosituksia lainkäyttöasioissa. Täysistunto puolestaan on raskas ja siksi suhteellisen harvoin käytetty menettely. Vahvennetussa jaostossa voidaan myös tehdä periaatteellisia linjauksia esimerkiksi lainsäädännön muutostilanteissa. Kun puheenjohtajilta vaaditaan kelpoisuusehtona tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittamista, kaikkien puheenjohtajien osallistumisella päätöksentekoon pyrittäisiin lisäksi korostamaan vahvennetun jaoston oikeudellista asiantuntemusta. Vastaava säännös vahvennetusta jaostosta sisältyy vakuutuslakiin 13 §:n 1 momenttiin sekä hallinto-oikeuksista annetun lain (430/1999) 15 ja 16 §:ään.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin eläkevalituslautakunnan täysistunnosta. Sisällöltään momentti vastaisi työntekijäin eläkeasetuksen 20 §:n 4 momentissa säädettyä menettelyä.

21 §. Eduskunnassa on käsiteltävänä viimeisen laitoksen periaatetta koskeva hallituksen esitys (HE 85/2003 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle viimeistä eläkelaitosta koskevien säännösten tarkistamiseksi ja tietosuojaa koskevien säännösten säätämiseksi pysyväksi lainsäädännöksi), jossa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että 1 momentissa oleva viittaus TEL:n 9 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan poistettavaksi, koska 9 a § on kumottu lailla 1011/2002, ja lisäksi pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtiokonttorin ja kunnallisen eläkelaitoksen sijasta pykälässä mainittaisiin julkisten alojen eläkelaitos. Nyt ehdotetaan, että pykälän 1 – 4 momentit siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuina 20 §:ään, ja 21 §:ssä säädettäisiin viimeisen laitoksen periaatteen soveltamisesta muutoksenhaussa.

21 f §. Pykälässä säädettäisiin eläkevalitus-

lautakunnan rahoituksesta ja sen valvonnasta. Nykyisestä poiketen eläkevalituslautakunnan rahoitus ja toiminta varmistettaisiin erillisellä lautakunnan itsenäisyyttä vahvistavalla tavalla. Eläkevalituslautakunnan toiminta rahoitettaisiin lain mukaan yksityisten alojen eläkelaitoksilta perittävillä maksuilla. Eläkevalituslautakunta olisi tämän uudistuksen jälkeen budjettitaloudellisesti riittävän erillinen suhteessa eläketurvakeskukseen ja eläkelaitoksiin, joiden päätöksistä tehtyjä valituksia lautakunta käsittelee.

Eläkevalituslautakunnan talousarvion vahvistaisi Vakuutusvalvontavirasto, joka päätöksenteossaan itsenäisenä ja työeläkejärjestelmästä riippumattomana vakuutusalan toimijoiden valvojana soveltuu myös eläkevalituslautakunnan talouden valvontatehtäviin. Pykälän 1 momentin mukaan eläkevalituslautakunnan tilinpäätöksen vahvistaisi täysistunto, joka on eläkevalituslautakunnan korkein hallintoelin. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläkevalituslautakunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakautumisesta yksityisten alojen eläkelaitosten kesken. Kukin eläkelaitos maksaisi paitsi osuutensa eläkevalituslautakunnan toiminnan rahoittamisesta, myös tietyn vähimmäiseuromäärän. Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta maksujen perimisen ja tilitysmen tarkempaan sääntelyyn valtioneuvoston asetuksella.

2. Merimieseläkelaki

59 §. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että päätös annettaisiin jatkosakin hallintolainkäyttölain 55 §:n ja hallintolain säännöksistä poiketen muutoksenhakijalle tiedoksi postitse. Menettely vastaa nykyistä käytäntöä.

3. Tapaturmavakuutuslaki

53 §. Pykälän 2 ja 3 momenttien sanamuotoa tarkistettaisiin ja 2 momenttiin lisättäisiin maininta maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta nimitettävistä jäsenistä. Lisäksi 3 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että lautakunnassa tulee olla riittävä molempien kotimaisten kielten taito. Pykälän uusissa 4, 5 ja 7 momenteissa säädettäisiin tapaturmavalituslautakunnan rahoituksesta, sen valvonnas-

ta ja virka-avusta. Tapaturmavalituslautakunnan taloudellista itsenäisyyttä ja riippumattomuutta Tapaturmavakuutuslaitosten liitosta ja vakuutuslaitoksista, joiden päätöksistä tehtyjä valituksia lautakunta käsittelee, tulee vahvistaa vastaavin perustein kuin eläkevalituslautakunnan osalta. Pykälän 4 momentin mukaan tapaturmavalituslautakunnan talousarvion vahvistaisi Vakuutusvalvontavirasto. Momentin mukaan tilinpäätöksen vahvistaisi täysistunto, joka on tapaturmavalituslautakunnan korkein hallintoelin. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tapaturmavalituslautakunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakautumisesta lakisääteistä tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavien vakuutuslaitosten kesken. Vastaava säännös sisältyy nykyisin tapaturmalautakunnasta annetun asetuksen (839/1981) 18 §:ään. Tapaturmavalituslautakunnan asemaa riippumattomana muutoksenhakuasteena vahvistaisi, että lautakunnan rahoituksen ja taloudellisen valvonnan perusteet säännettäisiin lain tasolla. Lisäksi 5 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta maksujen perimisen ja tilittämisen tarkempaan sääntelyyn valtioneuvoston asetuksella. Nykyinen virka-apua koskeva tapaturmalautakunnasta annetun asetuksen 17 § siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna pykälän 7 momentiksi.

53 a §. Pykälän 4—6 momenteissa säädettäisiin tapaturmavalituslautakunnan kokoonpanosta muutoksenhakuasioissa. Asiaa koskevat säännökset sisältyvät nykyisin tapaturmalautakunnasta annetun asetuksen 6 §:ään. Säännösten sanamuotoa tarkistettaisiin ja 4 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisen kannalta arvioituna tasapuolinen. Asetuksen 5 §:n säännökset hallintojaostosta siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuina 7 momentiksi. Pykälän 8 momentissa säädettäisiin vahvennetusta jaostosta. Pykälän 9 momentin mukainen täysistuntomenettely on melko harvoin käytetty menettely, koska se on osoittautunut suhteellisen raskaaksi. Periaatteellisista kysymyksistä on lautakunnan eri jaostojen yhdenmukaisen ratkaisukäytännön turvaamiseksi tarvittaessa keskusteltu lautakunnan hallintojaostossa. Tämä epävirallinen menettely ei kuitenkaan sellaisenaan ole riittävä edellä mainitun ratkaisukäytän-

nön yhtenäisyyttä koskevan tavoitteen kannalta. Hallintojaosto ei voi käsitellä ja ratkaista lainkäyttöasioita eikä tällaista menettelyä voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lautakunnassa otettaisiin käyttöön vahvennettua jaostoa koskeva menettely. Vastaava säännös sisältyy myös vakuutuslakiin 13 §:n 1 momenttiin ja hallinto-oikeuksista annetun lain 15 ja 16 §:ään. Vahvennetussa jaostossa voitaisiin tehdä periaatteellisia linjauksia edellyttäviä ratkaisuja etenkin lainsäädännön muutostilanteissa.

Lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voisi ehdotuksen mukaan määrätä asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa, johon kuuluisivat puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennetun jaoston puheenjohtajana toimisi tapaturmavalituslautakunnan puheenjohtaja. Vahvennettu jaosto tekisi päätöksen lainkäyttöasiassa, jolloin puheenjohtajien osallistuminen vahvennetun jaoston päätöksentekoon sitouttaisi nämä tehtyyn ratkaisuun. Tämä edesauttaisi yhtenäisen ratkaisukäytännön ylläpitämistä. Kun puheenjohtajilta vaaditaan kelpoisuusehdonä tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittamista, kaikkien puheenjohtajien osallistumisella päätöksentekoon pyrittäisiin myös korostamaan vahvennetun jaoston oikeudellista asiantuntemusta.

53 c §. Pykälän 6 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että tapaturmavalituslautakunnan ja vakuutuslaitoksen päätös annettaisiin jatkossakin hallintolainkäyttölain 55 §:n ja hallintolain säännöksistä poiketen muutoksenhakijalle tiedoksi postitse. Menettely on toimeentuloturvassa ja sen muutoksenhaussa vakiintunut ja toimivaksi osoittautunut. Vastaavasta vakuutuslaitoksia koskevasta tiedoksiantovelvollisuudesta säädetään lain 41 e §:ssä.

53 d §. Pykälän 1 momentin viimeinen virke poistettaisiin. Vakuutuslaitoksen antamaan päätöksen poistamista koskevaan päätökseen ei olisi mahdollista hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

4. Työttömyysturvalaki

12 luvun 3 §. Pykälän 5 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että työttömyysturvalautakunnan päätös annettaisiin jatkossakin hallintolainkäyttölain 55 §:n ja hallintolain säännöksistä poiketen muutoksenhakijalle tiedoksi postitse.

5. Sairausvakuutuslaki

55 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, että sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan päätös annettaisiin jatkossakin hallintolainkäyttölain 55 §:n ja hallintolain säännöksistä poiketen muutoksenhakijalle tiedoksi postitse.

6. Laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta

9 §. Pykälässä ehdotetaan, että urheilun muutoksenhaun osalta noudatettaisiin työntekijöiden tapaturmakorvausta koskevia tapaturmavakuutuslain 53 ja 53 a—53 c §:n säännöksiä. Siten tapaturmaturvan osalta muutoksenhakueliminä toimisivat tapaturmavalituslautakunta ja vakuutus oikeus sekä lähinnä vahingonkorvausoikeudellista syy-yhteyttä koskeissa asioissa myös korkein oikeus. Myös tapaturmavakuutuslain 53 d—53 g §:n päätöksen poistamista, asian uudelleen käsitteilyä, virheen korjaamista ja aiheettomasti maksetun korvauksen takaisinperintää koskevat säännökset koskisivat urheilun perusteella saatavaa tapaturmakorvausta.

7. Laki Vakuutusvalvontavirastosta

2§. Pykälään lisättäisiin maininnat eläkevalituslautakunnasta ja tapaturmavalituslautakunnasta. Vakuutusvalvontaviraston tehtävänä olisi vuosittain vahvistaa valituslautakuntien talousarviot.

8. Voimaantulo

Ehdotetut lakien muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Esityksen mukaiset muutokset muuttavat

eläkevalituslautakunnan rakennetta siten, että sen tuomioistuintoiminta selkeytyy. Eläkevalituslautakunnasta säädettäisiin edelleen TEL:ssa. TEL:iin on ehdotettu useita muutoksia. Vuoden 2004 alusta on tarkoitus tulla voimaan viimeisen eläkelaitoksen periaatetta koskeva muutos sekä esitys hallintolain ulottamisesta eläkelaitosten päätöksentekoon. Vuoden 2005 alusta tulee voimaan yksityisten alojen eläkeuudistus. Nämä muutokset vaikuttavat olennaisesti myös eläkevalituslautakunnan uuteen ehdotettavaan kokoonpanoon. Sen vuoksi ehdotetaan, että eläkevalituslautakunta uudessa kokoonpanossa asetettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2007 alusta. Tällöin on saatu kokemusta myös viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta ja yksityisten alojen työeläkeuudistuksesta, jolloin voidaan harkita, onko toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean tavoitteena ollut eläkevalituksia käsittelevien lautakuntien yhdistäminen mahdollista. Eläkevalituslautakunnan ja tapaturmavalituslautakunnan talousarvio vahvistettaisiin kuitenkin ensimmäistä kertaa ehdotettujen lakien mukaisesti vuodelle 2005. Ennen lakien voimaantuloa voitaisiin ryhtyä niiden täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

9. Säättämisjärjestys

Tuomioistuinta säädetään perustuslaissa, jonka 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuinina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Lailla säädetyt sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnat toimivat tuomioistuinten tavoin ja jäsenet hoitavat lakien mukaan tehtäviään tuomarin vastuulla ja heidän puolueettomuuttaan turvaavat tuomarin esteellisyyssäännökset. Sosiaali- ja terveysministeriössä noudatetulla hallintokäytännöllä on haluttu varmistaa muutoksenhakuasteina toimivien lautakuntien toiminnan jatkuvuus, oikeuskäytännön yhdenmukaisuus sekä valittajan oikeusturvan toteutuminen lautakuntia koskevassa lainsäädännössä ja lautakuntia nimitettäessä. Ehdotetut muutokset vahvistavat osaltaan perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa sosiaaliturvan muutoksenhaussa.

Näillä perusteilla hallitus katsoo, että esi-

tykseen sisältyvät lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-

1.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 20 § ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § laissa 1319/2002, ja 21 § laeissa 878/1994, 1263/1999, 1331/1999, 375/2001 ja xx/2003, sekä

lisätään lakiin uusi 20 a §, 20 b §, 20 c § ja 21 f §, seuraavasti:

20 §

Valitusmenettelyä varten on eläkevalituslautakunta ja vakuutusosikeus.

Asianosainen, joka ei tyydy eläkelaitoksen etuutta taikka työnantajalle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta eläkevalituslautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Sama valitusmenettely koskee päätöstä, jonka eläketurvakeskus on tässä laissa säädettyjen tehtäviensä mukaisesti antanut asianosaiselle tai eläkelaitokselle.

Asianosainen, joka ei tyydy eläkevalituslautakunnan 2 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosikeudelta kirjallisella valituksella 2 momentissa säädettyssä määräajassa.

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, eläkevalituslautakunnan ja vakuutusosikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen

päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

20 a §

Eläkevalituslautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, jolta vaaditaan tuomarinviran hoitamiseen oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyyttä lautakunnassa käsiteltäviin etusjärjestelmiin. Lisäksi lautakunnassa on varapuheenjohtajia sekä muita jäseniä ja viimeksi mainittujen jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet. Eläkevalituslautakunnan jäsenet nimittää valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin tehnyt oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua tuomarin valaa tai sitä vastaavaa vakuutusta, on ennen tehtävään ryhtymistään tehtävä se eläkevalituslautakunnassa.

Eläkevalituslautakunnan muut jäsenet ovat lakimiesjäseniä, lääkärijäseniä, työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevia jäseniä tai yrittäjien olosuhteita tuntevia jäseniä. Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puolet on määrättävä työnantajajyhdistysten edustavimpien keskus-

järjestöjen ja puolet työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen sosiaali- ja terveysministeriölle tekemien ehdotusten perusteella. Maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet on määrättävä maatalousyrittäjien edustavimpien keskusjärjestöjen ja yrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet edustavimpien yrittäjäjärjestöjen sosiaali- ja terveysministeriölle tekemien ehdotusten perusteella. Lakimiesjäsenen tulee olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut ja perehtynyt lautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lääkärijäsenen tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtynyt laillistettu lääkäri. Lautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet on määrättävä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen että ruotsin kielentaitoisia henkilöitä.

Eläkevalituslautakunnan jäsenet toimivat tuomarinvastuulla. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Lautakunta toimii jaostoihin jakaantuneena. Eläkevalituslautakunta vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

Asiat päätetään eläkevalituslautakunnassa ja sen jaostossa esittelystä. Eläkevalituslautakunnan päätökset allekirjoittaa esittelijä.

20 b §

Asian käsittelyssä eläkevalituslautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia, jollei erikseen toisin säädetä. Eläkevalituslautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suulliseen käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka eläkevalituslautakunta määrää käsiteltäväksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

Eläkevalituslautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

20 c §

Eläkevalituslautakunta ratkaisee muutoksenhakuasiat kuusijäsenisessä jaostossa, jonka puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Jaostojen kokoonpanossa noudatetaan jäsenten kesken vuorojärjestystä siten kuin eläkevalituslautakunnan hallintojaosto päättää. Jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisen kannalta arvioituna tasapuolinen.

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan lisäksi jaoston kokouksessa ovat läsnä jäsenet seuraavasti:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, eräiden työsuhteissa olevien taitelijoiden ja toimittajien eläkelain tai merimieseläkelain taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevien jäsenten olla läsnä;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjien eläkelain, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain, luopumiseläkelain, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain, kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevan jäsenen olla läsnä;

3) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjien eläkelain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee yrittäjien olosuhteita tuntevan jäsenen olla läsnä;

4) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä, jos asian käsittelyyn 2 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnäolevat jäsenet.

Eläkevalituslautakunnan hallintoasiat käsi-

tellään hallintojaostossa. Hallintojaoston koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä lautakunnan varapuheenjohtajat sekä kolme jäsentä, joista yhden ja hänen varajäsenensä ovat nimenneet lautakunnan työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden ja hänen varajäsenensä työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet sekä yhden ja hänen varajäsenensä maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä ovat kokouksessa läsnä.

Eläkevalituslautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi määrätä asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi kolmasosaa muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

Jos eläkevalituslautakunnassa ratkaistavana olevalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, voi jaosto tai lautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi lautakunnan täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään myös lautakunnan työjärjestystä koskevat asiat sekä ne hallintoasiat, jotka täysistunto hallintojaoston yksimielisestä esityksestä päättää ottaa käsiteltäväkseen. Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

21 §

Yksityisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 20 §:n 2—4 momentissa ja 21 a §:n 5—8 momentissa säädetään. Kunnallisen eläkelaitoksen tai valtiokonttorin viimei-

senä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 10 d §:n 2 momentissa tarkoitetuissa julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

21 f §

Eläkevalituslautakunnan toiminta rahoitetaan 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukaista eläkevakuumustoimintaa harjoittavilta eläkelaitoksilta (yksityisten alojen eläkelaitokset) perittävillä maksuilla. Maksujen yhteismäärä määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman eläkevalituslautakunnan talousarvion perusteella. Eläkevalituslautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain (936/1994) 5 luvussa säädetään. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää eläkevalituslautakunnan täysistunto. Eläkevalituslautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle.

Eläkevalituslautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan yksityisten alojen eläkelaitosten kesken kalenterivuositain lautakunnassa vireille tulleiden kunkin eläkelaitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Kukin eläkelaitos maksaa kuitenkin kalenterivuositain vähintään euromäärän, josta samoin kun 1 momentissa mainittujen maksujen perimisestä ja tilittämisestä eläkevalituslautakunnalle annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2007. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Eläkevalituslautakunta asetetaan tämän lain mukaan ensimmäisen kerran toimikaudelle, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa eläkevalituslautakunnan talousarvion ensimmäisen kerran vuodelle 2005. Eläketurvakeskus osoittaa eläkevalituslautakunnalle vuoden 2004 toimintaa varten tarvittavat määrärahat noudattaen työntekijäin eläkelakia (395/1961), sellaisena kuin se on laissa 1319/2002.

2.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 59 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 880/1994, seuraavasti:

59 §

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, eläkevalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen

päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 53 §:n 2 ja 3 momentti, 53 c§:n 6 momentti ja 53 d§:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 53 §:n 2 momentti laissa 526/1981 ja 3 momentti laissa 1327/2002, ja 53 c§:n 6 momentti laissa 723/2002, ja 53 d §:n 1 momentti laissa 893/1994, sekä

lisätään 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981, 893/1994 ja 1327/2002 sekä laissa 483/2001, uudet 4, 5 ja 7 momentti, ja 53 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981 ja 893/1994, uudet 4 – 10 momentti, siten, että nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 11 ja 12 momentiksi, seuraavasti:

53 §

Tapaturmavalituslautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimies ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä ja vähintään kolme maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevaa jäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin tehnyt oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua tuomarin valaa tai sitä vastaavaa vakuutusta, on ennen tehtävään ryhtymistään tehtävä se tapaturmavalituslautakunnassa.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varajäsenensä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä on ainakin kolme määrättävä työnantajajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet on määrättävä maatalousyrittäjien edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenen tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenen tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtynyt laillistettu lääkäri. Lautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet on määrättävä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen että ruotsin kielen-

taitoisia henkilöitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin jakaantuneena.

Tapaturmavalituslautakunnan toiminta rahoitetaan lakisääteistä tapaturmavakuutus-toimintaa harjoittavilta vakuutuslaitoksilta perittävillä maksuilla. Maksujen yhteismäärä määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman tapaturmavalituslautakunnan talousarvion perusteella. Tapaturmavalituslautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain (936/1994) 5 luvussa säädetään. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää tapaturmavalituslautakunnan täysistunto. Tapaturmavalituslautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle.

Tapaturmavalituslautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan 1 momentissa mainittujen vakuutuslaitosten kesken kalenterivuositain lautakunnassa vireille tulleiden kunkin laitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Kukin vakuutuslaitos maksaa kuitenkin kalenterivuositain vähintään asetuksella erikseen säädettyä summan.

Maksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavalituslautakunnalle annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tapaturmavalituslautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

53 a §

Tapaturmavalituslautakunta ratkaisee muutoksenhakuasiat kuusijäsenisessä jaostossa, jonka puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Tapaturmavalituslautakunnan jäseniä ovat lisäksi lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista toinen on työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen ja toinen työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen eh-

dotuksen perusteella nimitetty jäsen, sekä maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisen kannalta arvioituna tasapuolinen. Muutoksenhaku- ja alistusasioita käsittelevät jaostot määrää lautakunta. Jaostojen kokoonpanossa noudatetaan jäsenien kesken vuorojärjestystä siten kuin tapaturmavalituslautakunnan hallintojaosto päättää. Asiat päätetään tapaturmavalituslautakunnassa ja sen jaostossa esittelystä. Tapaturmavalituslautakunnan päätökset allekirjoittaa esittelijä.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on se, että puheenjohtajan lisäksi läsnä ovat tapaturmavakuutuslain mukaisissa asioissa työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevat jäsenet, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain mukaisissa asioissa maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä sotilastapaturmalain mukaisissa asioissa työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevat jäsenet ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Mikäli asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärin jäsenen olla läsnä.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä, jos kaikki 2 momentin mukaisesti jaostoon kuuluvat ovat kirjallisesti ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnäolevat.

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä lautakunnan varapuheenjohtajat sekä kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on kokouksessa läsnä.

Tapaturmavalituslautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi määrätä asian tai

siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi kolmasosaa muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenien osalta on lisäksi voimassa, mitä 5 momentissa säädetään.

Jos lautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, jaosto voi päättää tai lautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi lautakunnan täysistunnossa. Täysistunnossa on käsiteltävä lautakunnan työjärjestystä koskevat asiat.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi se, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärin jäsenen olla läsnä.

53 c §

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, tapaturmavalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Vakuutuslaitoksen, tapaturmavalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden on merkittävä päätöksensä päivä, jona se on postitettu sekä vastaanottajan nimi ja osoite. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

53 d §

Jos vakuutuslaitoksen, tapaturmavalituslai-

takunnan tai vakuutusosoikeuden tämän lain mukaisessa asiassa antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi vakuutuslaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen vakuutuslaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa tapaturmavalituslautakunnan talousarvion ensimmäisen kerran vuodelle 2005. Tapaturmavalituslautakunnalle vuoden 2004 toimintaa varten tarvittavat määrärahat lautakunta perii noudattaen tapaturmavakuutuslakia (608/1948), sellaisena kuin se on laissa 1327/2002.

4.

Laki

työttömyysturvalain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 12 luvun 3 §:n 5 momentti seuraavasti:

12 luku
Muutoksenhaku

3 §
Työttömyysturvalautakunta

moittamaansa postiosoitteeseen. Työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, työttömyysturvalautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen työttömyysturvalautakunnalle 1-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**sairausvakuutuslain 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 55 §, sellaisena kuin se on laissa 329/1997, seuraavasti:

55 §
 Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä

tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 16 päivänä kesäkuuta 2000 urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain (575/2000) 9 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

9 §
 Tämän lain mukaista tapaturmaturvaa koskevasta muutoksenhausta, päätöksen poistamisesta, asian uudelleen käsittelystä, virheen korjaamisesta ja aiheettomasti maksetun kor-

vauksen takaisinperimisestä on voimassa, mitä tapaturmavakuutuslain 53 ja 53 a—g §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryh-

tyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 29 päivänä tammikuuta 1999 Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain (78/1999)
2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 534/2000, 915/2000, 53/2002 ja 1310/2002, uudet 17 e)
ja 17 f) kohdat seuraavasti:

2 §

Valvottavalla tarkoitetaan tässä laissa:

17 e) Eläkevalituslautakuntaa
17 f) Tapaturmavalituslautakuntaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
menpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 20 § ja 21 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 § laissa 1319/2002, ja 21 § laeissa 878/1994, 1263/1999, 1331/1999, 375/2001 ja xx/2003, sekä
lisätään lakiin uusi 20 a §, 20 b §, 20 c § ja 21 f §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

20 §

Valitusmenettelyä varten on eläkelautakunta. Lautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, jolta vaaditaan tuomarinviran hoitamiseen oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyyttä eläkevakuutukseen, ainakin yksi varapuheenjohtaja sekä vähintään seitsemän muuta jäsentä ja viimeksi mainittujen jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet, jotka valtioneuvosto määrää sosiaali- ja terveystieteiden esityksestä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Eläkelautakunnan jäsenet toimivat tuomarinvastuulla. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässä on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Jäsenistä on ainakin kaksi määrättävä työntekijäyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kaksi työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Muista jäsenistä tulee ainakin yhden olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut henkilö, joka on eläkevakuutukseen perehtynyt, yhden vakuutusmatemaatikko ja kahden vakuutuslääketieteen perehtynyt laillistettu lääkäri. Lautakunta voi toimia jaostoihin ja kaantuneena.

Ehdotus

20 §

Valitusmenettelyä varten on eläkevalituslautakunta ja vakuutus-oikeus.

Asianosainen, joka ei tyydy eläkelaitoksen etuutta taikka työnantajalle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta eläkevalituslautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Sama valitusmenettely koskee päätöstä, jonka eläketurvakeskus on tässä laissa säädettyjen tehtäviensä mukaisesti antanut asianosaiselle tai eläkelaitokselle.

Asianosainen, joka ei tyydy eläkevalituslautakunnan 2 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutus-oikeudelta kirjallisella valituksella 2 momentissa säädettyssä määräajassa.

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, eläkevalituslautakunnan ja vakuutus-oikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan

Asian käsittelyssä eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suulliseen käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka eläkelautakunta määrää käsiteltäväksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

Eläkelautakunnan ratkaisukokoonpanosta eri asiaryhmissä ja asioiden käsittelystä eläkelautakunnassa sekä eläkelautakunnan hallinnosta ja hallintoasiain käsittelystä eläkelautakunnassa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lautakunta vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

osoitteeseen.

20 a §

Eläkevalituslautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, jolta vaaditaan tuomarinviran hoitamiseen oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyyttä lautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lisäksi lautakunnassa on varapuheenjohtajia sekä muita jäseniä ja viimeksi mainittujen jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet. Eläkevalituslautakunnan jäsenet nimittää valtioneuvosto sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin tehnyt oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua tuomarin valaa tai sitä vastaavaa vakuutusta, on ennen tehtävään ryhtymistään tehtävä se eläkevalituslautakunnassa.

Eläkevalituslautakunnan muut jäsenet ovat lakimiesjäseniä, lääkärjäseniä, työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevia jäseniä tai yrittäjien olosuhteita tuntevia jäseniä. Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä puo-

Ehdotus

let on määrättävä työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen sosiaali- ja terveysministeriölle tekemien ehdotusten perusteella. Maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet on määrättävä maatalousyrittäjien edustavimpien keskusjärjestöjen ja yrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet edustavimpien yrittäjäjärjestöjen sosiaali- ja terveysministeriölle tekemien ehdotusten perusteella. Lakimiesjäsenen tulee olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittanut ja perehtynyt lautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lääkärijäsenen tulee olla vakuutuslääketieteen perehtynyt laillistettu lääkäri. Lautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet on määrättävä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen että ruotsin kielentaitoisia henkilöitä.

Eläkevalituslautakunnan jäsenet toimivat tuomarinvastuulla. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Lautakunta toimii jaostoihin jakaantuneena. Eläkevalituslautakunta vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

Asiat päätetään eläkevalituslautakunnassa ja sen jaostossa esittelystä. Eläkevalituslautakunnan päätökset allekirjoittaa esittelijä.

20 b §

Asian käsittelyssä eläkevalituslautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia, jollei erikseen toisin säädetä. Eläkevalituslautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suulliseen käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka eläkevalituslautakunta määrää käsiteltäväksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

Eläkevalituslautakunnalla on oikeus saada

Ehdotus

tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

20 c §

Eläkevalituslautakunta ratkaisee muutoksenhakuasiat kuusijäsenisessä jaostossa, jonka puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Jaostojen kokoonpanossa noudatetaan jäsenten kesken vuorojärjestystä siten kuin eläkevalituslautakunnan hallintojaosto päättää. Jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisen kannalta arvioituna tasapuolinen.

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan lisäksi jaoston kokouksessa ovat läsnä jäsenet seuraavasti:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, eräiden työsuhteessa olevien taitelijoiden ja toimittajien eläkelain tai merimieseläkelain taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevien jäsenten olla läsnä;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjien eläkelain, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain, luopumiseläkelain, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain, kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevan jäsenen olla läsnä;

3) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjien eläkelain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, tulee yrittäjien olosuhteita tuntevan jäsenen olla läsnä;

4) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä,

Ehdotus

jos asian käsittelyyn 2 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnäolevat jäsenet.

Eläkevalituslautakunnan hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Hallintojaoston koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä lautakunnan varapuheenjohtajat sekä kolme jäsentä, joista yhden ja hänen varajäsenensä ovat nimenneet lautakunnan työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden ja hänen varajäsenensä työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet sekä yhden ja hänen varajäsenensä maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä ovat kokouksessa läsnä.

Eläkevalituslautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi määrätä asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi kolmasosaa muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

Jos eläkevalituslautakunnassa ratkaistavana olevalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, voi jaosto tai lautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi lautakunnan täysistunnossa. Täysistunnossa käsitellään myös lautakunnan työjärjestystä koskevat asiat sekä ne hallintoasiat, jotka täysistunto hallintojaoston yksimielisestä esityksestä päättää ottaa käsiteltäväkseen. Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 2 momentissa säädetään.

21 §

Asianosainen, joka ei tyydy eläkelaitoksen eläkettä taikka työnantajalle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta eläkelautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosainen on saanut tiedon päätöksestä. Sama koskee vastaavanlaista eläketurvakeskuksen päätöstä ja eläketurvakeskuksen eläkelaitokselle tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia koskevaa päätöstä sekä 1 §:n 7 momentissa, 1 c §:n 2 momentissa, 9 a §:n 1 momentissa, 10 a §:n 2 momentissa, 12 §:n 6 momentissa ja 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua eläketurvakeskuksen päätöstä.

Joka ei tyydy eläkelautakunnan edellä mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeudelta kirjallisella valituksella 1 momentissa säädettyssä määräajassa.

Mitä 10 c §:n 1 momentin kahdessa ensimmäisessä virkkeessä säädetään asianosaisen ja edunvalvojan puhevallasta ja kuulemisvelvollisuudesta, on vastaavasti voimassa muutoksenhakumenettelyssä.

Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytettä, valittajan katsotaan saaneen päätöksensä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Yksityisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 1—4 momentissa ja 21 a §:n 5—8 momentissa säädetään. Kunnallisen eläkelaitoksen tai valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 10 d §:n 2 momentissa tarkoitetuissa julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

21 §

Yksityisten alojen eläkelaitoksen viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 20 §:n 2—4 momentissa ja 21 a §:n 5—8 momentissa säädetään. Kunnallisen eläkelaitoksen tai valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään haetaan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin 10 d §:n 2 momentissa tarkoitetuissa julkisten alojen eläkelaeissa säädetään.

21 f §

Eläkevalituslautakunnan toiminta rahoitetaan 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdissa mainittujen lakien mukaista eläkevakuustointia harjoittavilta eläkelaitoksilta (yksityisten alojen eläkelaitokset) perittävillä maksuilla. Maksujen yhteismää-

Ehdotus

rä määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman eläkevalituslautakunnan talousarvion perusteella. Eläkevalituslautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain (936/1994) 5 luvussa säädetään. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää eläkevalituslautakunnan täysistunto. Eläkevalituslautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle.

Eläkevalituslautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan yksityisten alojen eläkelaitosten kesken kalenterivuositain lautakunnassa vireille tulleiden kunkin eläkelaitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Kukin eläkelaitos maksaa kuitenkin kalenterivuositain vähintään euromäärän, josta samoin kun 1 momentissa mainittujen maksujen perimisestä ja tilittämisestä eläkevalituslautakunnalle annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Eläkevalituslautakunta asetetaan tämän lain mukaan ensimmäisen kerran toimikaudelle, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2007.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa eläkevalituslautakunnan talousarvion ensimmäisen kerran vuodelle 2005. Eläketurvakeskus osoittaa eläkevalituslautakunnalle vuoden 2004 toimintaa varten tarvittavat määrärahat noudattaen työntekijäin eläkelakia (395/1961), sellaisena kuin se on laissa 1319/2002.

2.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 59 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 880/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytettä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, eläkevalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytettä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 53 §:n 2 ja 3 momentti, 53 c§:n 6 momentti ja 53 d§:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 53 §:n 2 momentti laissa 526/1981 ja 3 momentti laissa 1327/2002, ja 53 c§:n 6 momentti laissa 723/2002, ja 53 d §:n 1 momentti laissa 893/1994, sekä

lisätään 53 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981, 893/1994 ja 1327/2002 sekä laissa 483/2001, uudet 4, 5 ja 7 momentti, ja 53 a §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 526/1981 ja 893/1994, uudet 4 – 10 momentti, siten, että nykyiset 4 ja 5 momentti siirtyvät 11 ja 12 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

Tapaturmalautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimies- ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi työmarkkinajäsentä. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varajäsenensä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. Työmarkkinajäsenistä on ainakin kolme määrättävä työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten tulee olla

Tapaturmavalituslautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja, vähintään kaksi varapuheenjohtajaa ja vähintään kolme lakimiestä ja kolme lääkärijäsentä sekä vähintään kuusi *työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä ja vähintään kolme maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevaa jäsentä*. Puheenjohtaja, varapuheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla ja heillä on henkilökohtaiset varamiehet. Jos puheenjohtaja ennestään on valtion virassa tai toimessa, vapautuu hän sen hoitamisesta siksi ajaksi, jona hän toimii puheenjohtajana. *Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin tehnyt oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua tuomarin valaa tai sitä vastaavaa vakuutusta, on ennen tehtävään ryhtymistään tehtävä se tapaturmavalituslautakunnassa.*

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varajäsenensä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä viideksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden hänelle määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa,

tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenten tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä laillistettuja lääkäreitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin jakaantuneena.

mitä tuomarinviran haltijasta säädetään. *Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevista jäsenistä* on ainakin kolme määrättävä työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja ainakin kolme työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. *Maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevat jäsenet on määrättävä maatalousyrittäjien edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.* Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten tulee olla tuomarin virkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. *Lääkärijäsenen* tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtynyt laillistettu lääkäri. *Lautakunnan jäsenet ja henkilökohdaiset varajäsenet on määrättävä siten, että heidän keskuudessaan on riittävästi sekä suomen että ruotsin kielentaitoisia henkilöitä.* Lautakunta voi toimia jaostoihin jakaantuneena.

Tapaturmavalituslautakunnan toiminta rahoitetaan lakisääteistä tapaturmavakuutustoimintaa harjoittavilta vakuutuslaitoksilta perittävillä maksuilla. Maksujen yhteismäärä määräytyy Vakuutusvalvontaviraston vuosittain vahvistaman tapaturmavalituslautakunnan talousarvion perusteella. Tapaturmavalituslautakunnan tilintarkastukseen sovelletaan, mitä tilintarkastuslain (936/1994) 5 luvussa säädetään. Tilinpäätöksen vahvistaa ja vastuuvapauden hallintojaostolle myöntää tapaturmavalituslautakunnan täysistunto. Tapaturmavalituslautakunta antaa vahvistetun tilinpäätöksen tiedoksi Vakuutusvalvontavirastolle.

Tapaturmavalituslautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset jaetaan I momentissa mainittujen vakuutuslaitosten kesken kalenterivuosittain lautakunnassa viireille tulleiden kunkin laitoksen asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa. Kukin vakuutuslaitos maksaa kuitenkin kalenterivuosittain vähintään asetuksella erikseen säädettyä summan.

Maksujen perimisestä ja tilittämisestä tapaturmavalituslautakunnalle annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tapaturmavalituslautakunnalla on oikeus

Ehdotus

saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

53 a §

Tapaturmavalituslautakunta ratkaisee muutoksenhakuasiat kuusijäsenisessä jaostossa, jonka puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Tapaturmavalituslautakunnan jäseniä ovat lisäksi lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista toinen on työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen ja toinen työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, sekä maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Jaoston kokoonpanon tulee olla asianosaisen kannalta arvioituna tasapuolinen. Muutoksenhaku- ja alustusasioita käsittelevät jaostot määrää lautakunta. Jaostojen kokoonpanossa noudatetaan jäsenten kesken vuorojärjestystä siten kuin tapaturmavalituslautakunnan hallintojaosto päättää. Asiat päätetään tapaturmavalituslautakunnassa ja sen jaostossa esittelystä. Tapaturmavalituslautakunnan päätökset allekirjoittaa esittelijä.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on se, että puheenjohtajan lisäksi läsnä ovat tapaturmavakuutuslain mukaisissa asioissa työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevat jäsenet, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain mukaisissa asioissa maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä sotilastapaturmalain mukaisissa asioissa työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevat jäsenet ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Mikäli asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä, jos kaikki 2 momentin mukaisesti jaostoon kuuluvat ovat kirjalli-

sesti ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä-olevat.

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii lautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä lautakunnan varapuheenjohtajat sekä kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on kokouksessa läsnä.

Tapaturmavalituslautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja voi määrätä asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa. Vahvennettuun jaostoon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtajat sekä asiaa aiemmin käsitelleen jaoston jäsenet. Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi kolmasosaa muista jäsenistä on läsnä. Muiden jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 5 momentissa säädetään.

Jos lautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, jaosto voi päättää tai lautakunnan puheenjohtaja määrätä asian käsiteltäväksi lautakunnan täysistunnossa. Täysistunnossa on käsiteltävä lautakunnan työjärjestystä koskevat asiat.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi se, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

Vakuutuslaitoksen, tapaturmalautakunnan ja vakuutusosoikeuden on merkittävä päätökseensä päivä, jona se on postitettu sekä vastaanottajan nimi ja osoite. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

53 d §

Jos vakuutuslaitoksen, tapaturmalautakunnan tai vakuutusosoikeuden tämän lain mukaisessa asiassa antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi vakuutuslaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen vakuutuslaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti. *Muutoksenhausta vakuutusosoikeuden tämän momentin nojalla antamaan päätökseen on voimassa, mitä 53 b §:ssä säädetään.*

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, tapaturmavalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Vakuutuslaitoksen, tapaturmavalituslautakunnan ja vakuutusosoikeuden on merkittävä päätökseensä päivä, jona se on postitettu sekä vastaanottajan nimi ja osoite. Jos valituksen yhteydessä ei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

53 d §

Jos vakuutuslaitoksen, tapaturmavalituslautakunnan tai vakuutusosoikeuden tämän lain mukaisessa asiassa antama lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosoikeus voi vakuutuslaitoksen esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen vakuutuslaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa tapaturmavalituslautakunnan talousarvion ensimmäisen kerran vuodelle 2005. Tapaturmavalituslautakunnalle vuoden 2004 toimintaa varten tarvittavat määrärahat lautakunta perii noudattaen tapaturmavakuutuslakia (608/1948), sellaisena kuin se on laissa 1327/2002.

4.

Laki**työttömyysturvalain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 12 luvun
 3 §:n 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 luku

Muutoksenhaku

3 §

Työttömyysturvalautakunta

Työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, työttömyysturvalautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen työttömyysturvalautakunnalle ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 200 . Ennen lain voimaantuloa voidaan
 ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
 toimenpiteisiin.*

5.

Laki**sairausvakuutuslain 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 55 §, sellä-
 sena kuin se on laissa 329/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

55 §

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteella, jollei muuta näytetä.

Ehdotus

55 §

Sen estämättä, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 55 §:ssä säädetään, sosiaalivakuutuslautakunnan ja tarkastuslautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 200. Ennen lain voimaantuloa voidaan
 ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
 toimenpiteisiin.*